

## THỰC TRẠNG HỌC ĐỌC VĂN BẢN THƠ MỞ RỘNG CỦA HS TRONG MÔN NGỮ VĂN 10 (SGK KẾT NỐI TRI THỨC VỚI CUỘC SỐNG) Ở TRƯỜNG THPT

Nguyễn Thị Quỳnh Mai, Nguyễn Thị Sương\*  
Sinh viên Lớp 63A1 – 64A3 Sư phạm Ngữ văn,  
Trường Đại học Vinh  
Email: Nguyenquynhmai214@gmail.com

**Tóm tắt:** Đọc hiểu các văn bản ngoài sách giáo khoa, đặc biệt văn bản thơ mở rộng là một yêu cầu quan trọng trong dạy học môn Ngữ văn ở trường trung học phổ thông theo định hướng của Chương trình Ngữ văn 2018. Hoạt động này không chỉ giúp học sinh mở rộng vốn tri thức văn học mà còn góp phần phát triển năng lực đọc hiểu, năng lực cảm thụ thẩm mỹ và khả năng tự học. Tuy nhiên, trong thực tế dạy học Ngữ văn 10 (Sách giáo khoa Kết nối tri thức với cuộc sống), việc tổ chức cho học sinh đọc hiểu các văn bản thơ mở rộng vẫn còn nhiều hạn chế. Bài viết tiến hành khảo sát thực trạng học đọc văn bản thơ mở rộng của học sinh ở một số trường trung học phổ thông nhằm làm rõ mức độ nhận thức, mức độ tham gia và những khó khăn mà học sinh thường gặp trong quá trình đọc. Kết quả khảo sát cho thấy học sinh nhìn chung nhận thức được ý nghĩa của việc đọc thêm các văn bản thơ ngoài sách giáo khoa, song việc thực hành đọc còn chưa thường xuyên; nhiều học sinh vẫn gặp khó khăn trong việc lựa chọn văn bản, xác định nội dung và ghi chép, phản hồi sau khi đọc. Từ thực trạng đó, bài viết góp phần làm cơ sở để đề xuất những biện pháp hỗ trợ học sinh đọc hiểu văn bản thơ mở rộng hiệu quả hơn trong quá trình dạy học môn Ngữ văn ở trường trung học phổ thông.

**Từ khóa:** Thực trạng, đọc hiểu, văn bản thơ mở rộng, môn Ngữ văn, học sinh lớp 10

### THE CURRENT SITUATION OF LEARNING TO READ EXTENDED POETRY TEXTS AMONG STUDENTS IN GRADE 10 LITERATURE (TEXTBOOK “CONNECTING KNOWLEDGE FOR LIFE”) IN HIGH SCHOOLS

**Abstract:** Reading comprehension of texts outside of textbooks, especially expanded poetry texts, is a crucial requirement in teaching Literature in high schools, following the 2018 Literature Curriculum. This activity not only helps students expand their literary knowledge but also contributes to developing their reading comprehension skills, aesthetic appreciation, and self-learning abilities. However, in the actual teaching of Literature 10 (Textbook “Connecting Knowledge with Life”), organizing reading comprehension of expanded poetry texts for students still faces many limitations. This article surveys the current state of reading expanded poetry texts among students in several high schools to clarify the level of awareness, participation, and difficulties students often encounter during the reading process. The survey results show that students generally understand the importance of reading additional poetry texts outside of textbooks, but their reading practice is not yet frequent; Many students still struggle with selecting texts, identifying content, and taking notes or responding after reading. Based on this reality, this article contributes to proposing measures to support students in more effectively reading and understanding expanded poetry texts in the teaching of Literature in high schools.

**Keywords:** Current situation, reading comprehension, expanded poetry reading, literature subject, 10th grade students

Nhận bài: 15/01/2026

Phản biện: 10/02/2026

Duyệt đăng: 13/02/2026

### I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh triển khai Chương trình Ngữ văn năm 2018 ở trường phổ thông, việc hướng dẫn HS đọc thêm các tác phẩm thơ ngoài sách giáo khoa được xem là một yêu cầu quan trọng nhằm mở rộng vốn tri thức văn học, phát triển năng lực đọc hiểu và năng lực viết. Tuy nhiên, qua thực tiễn dạy học ở trường THPT cho thấy hoạt động học đọc văn bản thơ mở rộng của HS lớp 10 vẫn còn nhiều hạn chế. Nhiều HS chưa có thói quen tự tìm đọc thơ ngoài SGK, khả năng tiếp cận và khám phá ý nghĩa của văn bản thơ còn lúng túng, việc ghi chép, phản hồi và bày tỏ cảm nhận cá nhân sau khi đọc chưa được hình thành một cách rõ ràng. Bên cạnh đó, các hình thức tổ chức hỗ trợ HS đọc

thơ mở rộng trong dạy học Ngữ văn vẫn còn thiếu sự định hướng phương pháp một cách hệ thống, dẫn đến hiệu quả đọc hiểu chưa cao.

Về phương diện lí luận, việc học đọc văn bản thơ mở rộng đòi hỏi HS không chỉ tiếp nhận nội dung thông tin mà còn cần huy động năng lực cảm thụ thẩm mỹ, khả năng liên tưởng, tưởng tượng và tư duy phản biện. Tuy nhiên, trong thực tế học tập, nhiều HS còn gặp khó khăn khi tiếp cận đặc trưng của thể loại thơ như hình ảnh, nhịp điệu, biểu tượng và chiều sâu cảm xúc. HS thường có xu hướng đọc theo lối tái hiện thông tin đơn giản, chưa hình thành được thói quen ghi nhận quá trình tiếp nhận văn bản, chưa biết cách kết nối giữa cảm

xúc cá nhân với ý nghĩa nghệ thuật của tác phẩm. Điều này cho thấy hoạt động học đọc văn bản thơ mở rộng của HS cần được khảo sát và đánh giá một cách cụ thể để nhận diện những khó khăn, hạn chế cũng như nhu cầu hỗ trợ trong quá trình học tập.

Về phương diện thực tiễn, việc tìm hiểu thực trạng học đọc văn bản thơ mở rộng của HS lớp 10 tại các trường THPT có ý nghĩa quan trọng đối với việc đổi mới phương pháp dạy học Ngữ văn theo định hướng phát triển năng lực. Thông qua khảo sát thực trạng, có thể nhận diện rõ mức độ quan tâm của HS đối với việc đọc thơ ngoài sách giáo khoa, cách thức HS tiếp cận và phản hồi với văn bản thơ, cũng như những khó khăn mà các em gặp phải trong quá trình đọc hiểu. Đồng thời, kết quả khảo sát cũng phản ánh thực trạng tổ chức hoạt động đọc thơ mở rộng trong dạy học của GV, từ đó làm cơ sở để đề xuất các biện pháp phù hợp nhằm nâng cao hiệu quả học đọc văn bản thơ mở rộng cho HS trong môn Ngữ văn 10.

Xuất phát từ những vấn đề trên, việc nghiên cứu thực trạng học đọc văn bản thơ mở rộng của HS trong môn *Ngữ văn 10 (SGK Kết nối tri thức với cuộc sống)* ở trường THPT là cần thiết. Kết quả nghiên cứu sẽ góp phần làm rõ mức độ tiếp cận của HS đối với các văn bản thơ ngoài chương trình học chính khóa, nhận diện những khó khăn trong quá trình đọc hiểu và phản hồi văn bản, đồng thời cung cấp cơ sở thực tiễn cho việc đề xuất các giải pháp tổ chức hoạt động học đọc thơ mở rộng hiệu quả hơn trong dạy học Ngữ văn ở trường phổ thông.

## II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

### 2.1. Thực trạng học đọc hiểu văn bản thơ mở rộng của HS phổ thông trong môn Ngữ văn 10 (SGK Kết nối tri thức với cuộc sống) ở lớp học

Khảo sát được tiến hành thông qua hình thức thu thập ý kiến HS lớp 10D4 tại Trường THPT Huỳnh Thúc Kháng bằng bảng hỏi trực tuyến (Google Forms), tập trung vào mức độ tiếp cận và trải nghiệm của học sinh đối với hoạt động đọc hiểu văn bản thơ mở rộng trong môn Ngữ văn 10 (SGK Kết nối tri thức với cuộc sống).

Kết quả khảo sát cho thấy đa số HS đã có sự tiếp cận nhất định với hoạt động đọc hiểu văn bản thơ mở rộng. Cụ thể, 67,4% HS cho biết đã từng được học đọc hiểu văn bản mở rộng trong quá trình học tập trên lớp; trong đó, 23,2% HS cho

biết được GV hướng dẫn đọc và tự học ở nhà. Điều này cho thấy GV bước đầu đã quan tâm đến việc tổ chức cho HS tiếp cận các văn bản ngoài sách giáo khoa nhằm mở rộng vốn đọc và phát triển năng lực đọc hiểu.

Tuy nhiên, trên thực tế, theo yêu cầu của Chương trình Ngữ văn 2018, HS lớp 10 cần đọc khoảng 35 văn bản văn học mở rộng. Mặc dù vậy, do trong kế hoạch dạy học không có tiết học chính khóa dành riêng cho hoạt động thực hành đọc văn bản thơ mở rộng nên việc tổ chức đọc thường được lồng ghép vào các hoạt động như làm bài kiểm tra, luyện đề hoặc thực hành chuyên đề. Vì vậy, số lượng văn bản mà HS được tiếp cận trong quá trình học tập vẫn còn hạn chế, dẫn đến cơ hội đọc và rèn luyện kỹ năng đọc hiểu văn bản thơ mở rộng của các em chưa nhiều.

Từ kết quả khảo sát có thể nhận thấy rằng: học sinh đã bước đầu được tiếp cận với hoạt động đọc hiểu văn bản thơ mở rộng, tuy nhiên việc tổ chức hoạt động này trong thực tiễn dạy học vẫn còn nhiều hạn chế về thời lượng và hình thức triển khai. Điều này đặt ra yêu cầu cần có những giải pháp phù hợp nhằm hỗ trợ học sinh mở rộng phạm vi đọc, đồng thời nâng cao hiệu quả rèn luyện kỹ năng đọc hiểu văn bản thơ ngoài sách giáo khoa.

### 2.2. Thực trạng về mức độ cần thiết đối với việc đọc hiểu văn bản thơ mở rộng của HS trong môn *Ngữ văn 10 (SGK Kết nối tri thức với cuộc sống)* ở trường THPT

Khảo sát được tiến hành nhằm tìm hiểu nhận thức của HS về vai trò và mức độ cần thiết của việc đọc hiểu văn bản thơ mở rộng trong môn *Ngữ văn 10 (SGK Kết nối tri thức với cuộc sống)*. Nội dung khảo sát tập trung vào thái độ của HS đối với hoạt động đọc mở rộng cũng như nhu cầu tham gia các hình thức học tập trong quá trình đọc hiểu thơ.

Kết quả khảo sát cho thấy phần lớn HS đánh giá cao ý nghĩa của hoạt động này. Cụ thể, có tới 93,0% HS cho rằng việc học đọc hiểu các văn bản thơ mở rộng là cần thiết hoặc rất cần thiết. Nhiều em bày tỏ mong muốn được thực hành các hoạt động học tập đa dạng như thực hành vấn đáp có sự hướng dẫn của GV, thảo luận nhóm, trình bày ý kiến cá nhân, cũng như được bộc lộ cảm xúc và suy nghĩ riêng khi tiếp cận tác phẩm. Bên cạnh đó, HS cũng thể hiện nhu cầu được tham gia vào các hoạt động sáng tạo sản phẩm học tập trong quá trình đọc hiểu các văn bản thơ mở rộng.

Tuy nhiên, trong thực tế giảng dạy, thời lượng của các tiết học chính khóa còn hạn chế và chưa có quỹ thời gian riêng dành cho hoạt động thực hành đọc các văn bản ngoài chương trình chính. Vì vậy, cơ hội để HS tiếp cận, luyện tập và phát triển kỹ năng đọc hiểu đối với các văn bản thơ mở rộng vẫn còn tương đối ít.

Từ kết quả khảo sát có thể nhận thấy rằng: HS có nhu cầu và thái độ tích cực đối với hoạt động đọc hiểu văn bản thơ mở rộng. Tuy nhiên, điều kiện tổ chức trong thực tiễn dạy học vẫn còn những hạn chế nhất định, đòi hỏi cần có các giải pháp phù hợp nhằm tạo thêm cơ hội cho HS được trải nghiệm và rèn luyện kỹ năng đọc hiểu thơ ngoài sách giáo khoa.

### **2.3. Thực trạng về mức độ thường xuyên sử dụng phương pháp/kỹ thuật học tập để đọc hiểu văn bản thơ mở rộng trong môn Ngữ văn 10 (SGK Kết nối tri thức với cuộc sống) ở trường THPT**

Qua khảo sát thực tế về các phương pháp và kỹ thuật học tập được HS sử dụng khi đọc các văn bản trong chương trình học chính khóa và các văn bản đọc mở rộng, chúng tôi thu được một số kết quả đáng chú ý. Kết quả cho thấy HS thường sử dụng nhiều hình thức ghi chép và hỗ trợ học tập khác nhau như: phiếu học tập (chiếm 53,5%), vở ghi hoặc sổ tay đọc sách (chiếm 23,2%) và bài viết dạng Word/Docs (chiếm 18,6%). Điều này cho thấy HS đã bước đầu tiếp cận với các công cụ hỗ trợ ghi chép và xử lý thông tin trong quá trình học tập.

Tuy nhiên, kết quả khảo sát cũng cho thấy một thực tế đáng lưu ý về các công cụ như phiếu đọc sách và nhật kí đọc sách – những hình thức ghi chép được khuyến khích sử dụng trong quá trình đọc hiểu văn bản văn học lại chưa được sử dụng phổ biến trong hoạt động đọc của HS. Trong khi đó, theo yêu cầu cần đạt của Chương trình Ngữ văn 2018, HS cần được rèn luyện kỹ năng ghi chép trong khi đọc nhằm giúp các em tóm tắt, hệ thống hóa và phản hồi thông tin từ văn bản và rèn luyện được kỹ năng đọc độc lập.

Thực trạng này cho thấy việc tổ chức hoạt động đọc văn bản thơ mở rộng ở trường THPT hiện nay chưa thực sự đáp ứng đầy đủ định hướng của Chương trình và sách giáo khoa *Ngữ văn 10 (bộ Kết nối tri thức với cuộc sống)*. HS chưa có nhiều cơ hội tiếp cận và thực hành với các hình

thức ghi chép như phiếu đọc sách hoặc nhật kí đọc sách – những công cụ có ý nghĩa quan trọng trong việc phát triển năng lực đọc – viết ở mức độ cao.

Đáng chú ý, kỹ thuật ghi chép trong khi đọc vốn đã được định hướng hình thành từ cấp tiểu học, với yêu cầu HS biết ghi lại ngắn gọn những nội dung quan trọng của văn bản vào phiếu đọc sách hoặc sổ tay đọc. Tuy nhiên, ở bậc THPT, việc tiếp tục phát triển và vận dụng các kỹ thuật này trong hoạt động đọc hiểu văn bản, đặc biệt là đọc văn bản thơ mở rộng, vẫn chưa được triển khai một cách thường xuyên và hiệu quả. Điều đó cho thấy cần có những giải pháp phù hợp nhằm tăng cường việc sử dụng các công cụ ghi chép trong quá trình đọc, qua đó góp phần nâng cao hiệu quả dạy học đọc hiểu văn bản văn học cho HS.

2.4. Thực trạng về những khó khăn mà HS thường gặp phải khi học đọc hiểu văn bản thơ mở rộng trong môn Ngữ văn 10 (SGK Kết nối tri thức với cuộc sống) ở trường THPT

Từ việc khảo sát thực trạng về những khó khăn mà HS gặp phải trong quá trình đọc hiểu văn bản thơ mở rộng trong môn *Ngữ văn 10 (SGK Kết nối tri thức với cuộc sống)*, chúng tôi thu được một số kết quả đáng chú ý. Kết quả khảo sát cho thấy, ở bậc THPT, nhiều HS vẫn gặp không ít trở ngại khi tiếp cận và đọc hiểu các văn bản thơ ngoài chương trình học chính khóa.

Cụ thể, khó khăn phổ biến nhất của HS là chưa biết vận dụng những kiến thức và kỹ năng đã học từ các văn bản trong chương trình để đọc hiểu những văn bản có cùng thể loại hoặc có chủ đề tương tự. Tỷ lệ HS gặp khó khăn ở nội dung này chiếm 39,5%. Điều đó cho thấy khả năng liên hệ và chuyển giao kiến thức từ văn bản đã học sang văn bản mới của HS còn hạn chế, khiến quá trình đọc hiểu các văn bản thơ mở rộng chưa đạt hiệu quả như mong muốn.

Bên cạnh đó, một bộ phận HS còn lúng túng trong việc trình bày và chia sẻ kết quả đọc – viết của mình, với tỷ lệ chiếm 34,9%. Điều này phản ánh việc tổ chức các hoạt động giúp HS trình bày, thảo luận và phản hồi về kết quả đọc hiểu chưa thực sự được chú trọng hoặc chưa mang lại hiệu quả rõ rệt. Ngoài ra, vẫn còn tình trạng một số HS chưa nhận diện được đặc trưng thể loại thơ, đồng thời chưa nắm vững nội dung và nghệ thuật của văn bản.

Những khó khăn trên phần nào xuất phát từ việc thói quen ghi chép trong quá trình đọc của HS còn hạn chế. HS chưa được rèn luyện thường xuyên các kĩ thuật đọc – viết như ghi chép, tóm tắt hay phản hồi trong khi đọc. Do đó, năng lực đọc và viết của các em vẫn còn ở mức chưa cao, ảnh hưởng đến hiệu quả của việc đọc hiểu văn bản thơ mở rộng trong môn Ngữ văn ở trường THPT.

### III. KẾT LUẬN

Kết quả khảo sát cho thấy trên thực tế, việc học đọc hiểu văn bản thơ mở rộng của HS trong môn Ngữ văn 10 ở trường THPT hiện nay vẫn chưa được triển khai đầy đủ theo yêu cầu cần đạt của Chương trình Ngữ văn 2018. Số lượng văn bản thơ ngoài sách giáo khoa được sử dụng để HS

thực hành đọc còn hạn chế; đồng thời, nhiều em vẫn cảm thấy lúng túng và chưa quen với việc sử dụng các công cụ hỗ trợ đọc như phiếu đọc sách hoặc nhật kí đọc sách. Thực trạng này cho thấy nhu cầu cần thiết phải xây dựng và hướng dẫn HS sử dụng một số công cụ, phương pháp để hỗ trợ quá trình đọc hiểu các văn bản thơ ngoài sách giáo khoa theo định hướng tiến trình và đặc trưng thể loại. Việc xây dựng những biện pháp khắc phục thực trạng này không chỉ giúp HS tổ chức hoạt động đọc một cách có hệ thống mà còn góp phần phát triển năng lực tự học, năng lực tư duy và hình thành thói quen ghi chép, phản hồi trong quá trình đọc và phát triển những phẩm chất quan trọng đối với người học ở bậc trung học phổ thông.

### TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bamford, J., & Day, R. R. (1998). Teaching reading. *Annual review of applied linguistics*, 18, 124-141.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo, *Chương trình giáo dục phổ thông môn Ngữ văn 2018*, Thông tư 32/2018/TT-BGDĐT.
- Duyên, P. T. M. (2012). Vận dụng hình thức nhật kí đọc sách vào việc dạy đọc hiểu văn bản thơ ở trường phổ thông: *Luận văn Thạc sĩ Giáo dục học chuyên ngành LL & PP dạy học môn Văn*.
- Espin, C., Wallace, T., Lembke, E., Campbell, H., & Long, J. D. (2010). Creating a progress-monitoring system in reading for middle-school students: Tracking progress toward meeting high-stakes standards. *Learning Disabilities Research & Practice*, 25(2), 60-75.
- Hoàng, T. M. (2023). Dạy học nội dung “Thực hành đọc mở rộng văn bản” theo thể loại trong môn Ngữ văn ở trung học phổ thông. *Tạp chí Giáo dục*, 13-17.
- Kartika, D. (2018). Effective method of teaching reading (a case study). *Jurnal Bahasa Lingua Scientia*.
- Nhàn, H. T. T. (2022). Giải pháp nâng cao hiệu quả đọc mở rộng cho học sinh lớp 4 và 5 tại thành phố Huế. *Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế*, 1(61), 2022.
- Như, N. N. H., & Quyết, N. K. (2024). Vận dụng hình thức “Nhật kí đọc sách” vào dạy học đọc hiểu văn bản truyện cho học sinh tiểu học. *Tạp chí Khoa học Trường ĐHSP Hà Nội 2: Chuyên san Khoa học Giáo dục*, 3(03), 235-235.
- Oanh, N. T. K., & Nam, N. T. H. (2019). Tác động của hoạt động ghi chép đối với kỹ năng đọc văn bản của học sinh. *Tạp chí Khoa học Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh*, (28), 133-133.
- Pan, M., Lai, C., & Guo, K. (2025). AI chatbots as reading companions in self-directed out-of-class reading: A self-determination theory perspective. *British Journal of Educational Technology*.
- Phan, T. H. (2022). Một số biện pháp rèn luyện “Kĩ năng bậc lộ quan điểm cá nhân” cho học sinh trung học phổ thông trong dạy học đọc hiểu văn bản nghị luận. *Tạp chí Giáo dục*, 22(1), 15-20.